

"El comunisme ja va morir"

Adam Mijruk, editor en cap del periòdic 'Gazeta Vıborcha' i famós dissident polonès, pensa que a Europa de l'Est i a l'ex-URSS s'ha seguit l'esperit del Pacte de la Moncloa (transformació democràtica sense venjança), tot i que creu que el futur depèn de Rússia.

Què pensa de la transició espanyola?

—La meua opinió sobre la transició espanyola és totalment positiva. Li dic més. Pense que és un model per a tots.

—I per què aquest model no s'ha pogut seguir per exemple a Rússia?

—Bé, al cap i a la fi crec que encara no sabem què

és el que s'hi ha pogut fer i què és el que no. Perquè no sabem què succeirà. I si no s'ha seguit el model com a tal, sí que ha estat present l'esperit de la transformació cap a la democràcia sense revenja, sense venjança, sense, diguem-ne, jutjar els ex-franquistes, els ex-comunistes. El que hem de fer és construir el nou sistema sense discriminació, que respecte els drets humans.

—I vostè pensa que és possible?

—Pot ser no, però, crec que hem de treballar perquè siga possible.

—El que es veu avui dia a Europa de l'Est és que diferents països ex-socialistes triaren camins diferents. Quin és el camí de Polònia?

—A Polònia, els qui arribaren al poder són post-comunistes. No els vaig votar i no m'agrada ni el seu partit ni la seua ideologia. Tot i que sé que la seua ideologia real és la simple adaptació. Adaptació de la gent del règim antic a la nova situació. I això no és dolent.

—Aleshores, és això l'actual ideologia comunista? O és que aquest partit simplement no és un partit mogut per principis ideològics?

—Mira, el comunisme ja va morir. El comunisme no existeix.

—En cap país?

—Als nostres països. Potser en queda a Xina, a Cuba, a Corea. No sé, perquè parle dels nostres països.

—I què és això dels "nostres països"?

—És tot el territori des de Magadan fins a les fronteres de Bèlgica. En té prou? O en vol més? Ací no hi

haurà comunisme, perquè és impossible. Hi haurà tal volta algun tipus de postcomunisme populista.

—I aquest sistema, no li sembla perillós?

—Sí, qualsevol tipus de populisme és perillós.

—Més perillós que el comunisme?

—Naturalment que no. No hi ha res més perillós al món que comunisme i feixisme.

—Pot retornar el comunisme mitjançant el postcomunisme?

—Crec que ací no hi ha perill per a la democràcia. Ells no voldran liquidar la democràcia.

—Aleshores, vostè pensa que Polònia ha triat el camí democràtic?

—Sens dubte.

—I Eslovàquia, també?

—... Una bona pregunta. Ja veurem. No m'agrada ni la retòrica ni la demagògia del seu líder. Però fins avui allí existeix una certa oposició, hi ha premsa lliure. Encara és prompte per traure'n conclusions. És curiós que en quasi tots aquests països hi ha algun líder carismàtic —com Walesa a Polònia, com Ieltsin a Rússia, com Kravtjuk a Ucraïna, com Ter-Petrossian a Armènia, etc.

—Aleshores, el carisma es fa més important avui que la ideologia?

—La ideologia, tothom la coneix. És llibertat, economia del mercat i democràcia. Però què és el carisma? És quan la gent se'n refia.

—Tornant a la qüestió anterior, quina és la diferència entre els camins triats per Polònia i altres països de l'Europa de l'Est?

—Crec que cadascú és distint. Parlant de Polònia, ho veurem d'ací a un any. Li dic encara més, ningú no sap, per exemple, què passarà si la dreta arriba al poder. A mi m'agrada pensar que serà dreta civilitzada. Però la gran responsabilitat de l'esquerra és que em sembla que no havien entès que aquesta vegada el seu poder durarà només quatre anys. Ja comencen a comportar-se com en temps dels comu-

"L'esquerra a Polònia em sembla que no ha entès que aquesta vegada el seu poder durarà només quatre anys. Ja comencen a comportar-se com en temps dels comunistes, quan creien que l'estat era de la seua propietat."

nistes, quan pensaven que l'estat era la seua propietat.

—*I quina és la diferència entre el camí de Polònia i el de Rússia?*

—Són totalment distints. Li conte un acudit. Sap vostè la diferència entre Kwasniewski [*líder ex-comunista polonès*] i Ziugànov [*líder comunista rus*]? La mateixa que entre la cadira normal, és a dir, de fusta, i la cadira elèctrica. És això... jo he sentit com parla Ziugànov. Vaig veure les fotos d'un míting organitzat per ell on hi havia retrats de Stalin. Amb perdó, jo sóc polonès. I sé perfectament què significa Stalin i què significa Hitler. I no ho puc suportar.

—*Des del seu punt de vista, en el cas de Polònia o de Rússia, s'ha utilitzat l'experiència espanyola?*

—Crec que sí.

—*Aleshores, què en van tenir en compte i què van rebutjar?*

—A veure. A vostè li sembla possible que Rússia isquera del comunisme sense ràbia, sense matances, sense barricades?

—No.

—A mi tampoc, però així va ser. Naturalment, no era el Pacte de la Moncloa però sí una mica semblant.

—*I parlant de reformes econòmiques. Polònia passa al davant de Rússia o va per darrere?*

—Una pregunta poc agradable. És clar que li passa al davant, però al mateix temps tot depèn de Rússia.

—*Encara avui?*

—A Rússia encara no sap ningú què passarà i com. Tot és possible. Potser hi haurà democràcia i potser feixisme. I a Polònia, també. Depenent de Rússia.

—*Bé, si acceptem aquesta tesi, quin és el pitjor perill per a Rússia i per a Polònia?*

—Per a Rússia el pitjor perill és l'autoaïllament. Per a Polònia seria tenir Rússia com a enemiga. Els russos són molt megalòmans. Els interessa Washington, Bonn, París o Londres. I no els interessen altres països si no hi ha possibilitats de colonització. Crec que és un error greu de Rússia no tenir, per exemple, cap mena de política exterior en relació amb Polònia.

—*Vostè segueix la política interior de Rússia? Què pensa, per exemple, de la guerra a Txetxènia?*

—Jo sóc russòfil i si mire Rússia, la mire amb els ulls del demòcrata rus. No em refiava gaire del personatge del general Lebed, em semblava un petit Napoleó. Però no m'importa què feia, perquè ha aportat a Rússia una victòria increïble. Va resoldre la guerra a Txetxènia. I és un gran patriota rus. I si els comunistes comencen a dir que Rússia va capitular en aquesta guerra, que és una capitulació vegonyosa, crec que són bojos. Són uns imbècils que no entenen res.

—*I hauria estat tràgic per a Rússia que els comunistes hagueren guanyat les eleccions presidencials d'aquest estiu?*

—No vull parlar de Rússia. I li ho repetesc una altra vegada: a Rússia ningú no sap què pot passar.

—*I a Polònia?*

—A Polònia, el que ha passat, ja ha passat. No hi ha ni catàstrofes ni res que siga massa perillós. Sí que hi ha suborns i corrupció. Però no hi ha una tornada al comunisme. Els comunistes arribaren al poder, el co-

munisme, no. Però no sé què passarà a Rússia. En aquest sentit tinc un punt de vista una mica estrany. D'una banda, pense que el mateix fet que a Rússia hi haja eleccions és una gran victòria de la democràcia. De l'altra, pense que el comunista rus no és com el polonès. No ho sé. Encara no han estat en el poder. Però em fa molta por aquest risc tant per a Polònia com per a Rússia. Perquè ningú no ha destruït tant la cultura russa, l'idioma rus, la *intelligentsia* russa, les mateixes tradicions, com els bolxevics...

Els russos avui dia rebutgen enèrgicament l'ampliació de l'OTAN. És absurd d'idiotes. Pura manipulació de l'opinió pública.

—*Avui hi ha llibertat de premsa a Polònia?*

—Per descomptat que sí.

—*En relació a Rússia, crec que la glasnost ja és cosa del passat. Durant les eleccions, la premsa es va comportar de manera vegonyosa; de sobte i sense cap ordre especial, tots callaren. Sobre tot la televisió.*

—Em sembla que he llegit alguna cosa crítica fins i tot durant les eleccions, però la televisió... De veritat no l'he mirada. Deu passar el mateix que a Polònia i aquí de segur que té raó. La televisió es converteix en un instrument de pura manipulació en mans del poder.

—*I a Polònia, existeix també aquest fenomen de relació negativa contra els demòcrates, com a Rússia?*

—No, és molt diferent a Polònia. A Rússia és un autèntic desastre. Els demòcrates caigueren com a víctimes de la *perestroika*. I és una cosa absolutament increïble.

"A Rússia encara no sap ningú què passarà i com. Tot és possible. Potser hi haurà democràcia i potser feixisme. I a Polònia també. Depenent de Rússia."

Seda Poupnianskaia (Moscou)